Ügyszám: 3401/K/2009-3

Dr. Hiller István részére

miniszter

Oktatási és Kulturális Minisztérium

Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

A Cambridge-i nyelvvizsgák magyarországi elfogadásával kapcsolatban Ön állásfoglalásomat kérte abban a kérdésben, hogy ellentétes-e a magyarországi adatvédelmi jogszabályokkal a Cambridge-i nyelvvizsgák értékelése során az angol partnerek által alkalmazott gyakorlat, illetve összeegyeztethetőek-e a hatályos adatvédelmi szabályozással az Oktatási Hivatal által a probléma megoldása érdekében tett javaslatok.

Álláspontomról az alábbiakban tájékoztatom:

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § 1. pontja értelmében személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt - közvetlenül vagy közvetve - név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet.

E törvényi definíció szerint személyes adatnak kell tekinteni mindazt, amit a vizsgázó a vizsgadolgozaton a vizsgaközponttal közöl, a tudását tükröző, a feltett vizsgakérdésekre adott válaszait is. Ez akkor is így van, ha a vizsgázó a dolgozata alapján közvetlenül nem azonosítható, mert a vizsgafolyamat alatt – ideértve az eredmények közzétételét is – nem a neve, hanem egy kód azonosítja őt. A jelentkezési lapon ugyanis rögzítik a vizsgázó azonosításához szükséges adatait (név, születési hely, születési idő, anyja neve és lakcím), ezzel pedig egyénenként azonosíthatóvá válnak az esetenként teljesen egyformán megoldott és értékelt – közvetlenül csak az érintett vizsgázó kódjával összekapcsolt – részvizsgák megoldásai is.

Az tehát, hogy egy megadott kérdésre a vizsgázó milyen választ adott, a vizsgázó személyes adata, amelyre nézve az adatvédelmi szabályok megfelelően irányadóak.

Az Avtv. 2. § 9. pontja alapján az alkalmazott eljárástól függetlenül adatkezelésnek minősül – egyebek mellett – az adatokon végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így például gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása.

A vizsgadolgozatokban szereplő személyes adatok kezelője a nyelvvizsgaközpont, így az adatkezelőre vonatkozó kötelező törvényi rendelkezéseket be kell tartania.

A fentiek alapján tehát mind az írásbeli, mind a szóbeli javítás-értékelés az érintett vizsgázó személyes adata, ezért az érintett az Avtv. 11. § (1) bekezdés a) pontja alapján tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről az adatkezelőtől, jelen esetben az akkreditált nyelvvizsga központtól.

Az Avtv. 12. § (2) bekezdése a tájékoztatás megadásának módját határozza meg:

„Az adatkezelő köteles a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 30 napon belül írásban, közérthető formában megadni a tájékoztatást."

Az Avtv. 12. § (3) bekezdése szerint a tájékoztatás ingyenes, ha a tájékoztatást kérő a folyó évben azonos területre vonatkozó tájékoztatási kérelmet az adatkezelőhöz még nem nyújtott be. Egyéb esetekben költségtérítés állapítható meg. A már megfizetett költségtérítést vissza kell téríteni, ha az adatokat jogellenesen kezelték, vagy a tájékoztatás kérése helyesbítéshez vezetett.

A vizsgázók tájékoztatáshoz való jogukat sok esetben egy másik joguk, a vizsgadolgozat értékelésével szemben fennálló jogorvoslati joguk eszközeként gyakorolják. A felülvizsgálati kérelmet. a vizsgázó a megtekintett vizsgadolgozatok alapján fogalmazhatja meg. Annak érdekében, hogy a kérelmet a vizsgázó megfelelő felkészülés után, az ahhoz szükséges eszközök és idő birtokában tudja megfogalmazni. A megtekintésnek szükségszerűen magában kell foglalnia a dolgozat birtoklását, vagyis a másolat rendelkezésre bocsátását is. Ennek hiányában a jogorvoslati kérelem megfogalmazásakor a vizsgázó csak az emlékezetére hagyatkozhat.

Figyelemmel arra, hogy az íráskép is az érintett személyes adata, így értelemszerűen az is, hogy a vizsgadolgozat válaszait milyen sorrendben, a lap tetejére, aljára vagy a túloldalára írta-e. Mivel az eredményszámításban mutatkozó számszaki kérdésekben felmerülő viták gyakran ezzel kapcsolatos, a tájékoztatás céljának leginkább a kezelt adatokról készített fénymásolat felel meg.

Az Alkotmánybíróság is rámutatott arra, hogy a jogorvoslathoz való jog biztosítékaként megállapított betekintési jognak lényegi eleme a másolatok készítésének joga. Az Alkotmánybíróság a 41/1991. (VII. 3.) AB határozatában többek között azt mondta ki, hogy *„az iratok másolását megtiltó rendelkezések a jogorvoslatnak közvetett eszközökkel való korlátozását jelentik."*

A fentieken túlmenően az Avtv.1/A. § (1) bekezdése szerint e törvény hatálya a Magyar Köztársaság területén folytatott minden olyan adatkezelésre és adatfeldolgozásra kiterjed, amely természetes személy adataira vonatkozik, valamint amely közérdekű adatot vagy közérdekből nyilvános adatot tartalmaz. A törvény személyi hatályát tekintve az érintettek körében nem tesz különbséget magyar és nem magyar állampolgárok között. Amennyiben a személyes adatok felvételére Magyarországon kerül sor, úgy a magyar adatvédelmi rendelkezéseket kell alkalmazni, más országokban keletkezett személyes adatok kezelésére az adott ország joga az irányadó.

Álláspontom szerint, tekintettel arra, hogy a Cambridge-i nyelvvizsgák írásbeli és szóbeli lebonyolítása Magyarországon történik, ezért – függetlenül attól, hogy az írásbeli és szóbeli vizsga értékelése külföldön történik – a magyar adatvédelmi rendelkezéseket kell alkalmazni a vizsgázók személyes adatainak kezelésére, és az érintettek tájékoztatására vonatkozóan.

Ezt támasztja alá az Avtv. 9. § (4) bekezdése is, mely szerint: *„Az Európai Gazdasági Térség tagállamaiba irányuló adattovábbítást úgy kell tekinteni, mintha a Magyar Köztársaság területén belüli adattovábbításra kerülne sor."*

Az Avtv. előzőekben idézett rendelkezései összhangban állnak a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló 95/46/EK irányelv ide vonatkozó rendelkezéseivel:

„A személyes adatok feldolgozására minden tagállam az ezen irányelvnek megfelelően elfogadott nemzeti rendelkezéseket alkalmazza, amennyiben az adatfeldolgozást a tagállam területén az adatkezelő egy szervezete tevékenységeinek keretében végzik; amennyiben ugyanaz az adatkezelő több tagállam területén is letelepedett, meg kell tennie a szükséges

intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy szervezeteinek mindegyike megfeleljen az alkalmazandó nemzeti jog által megállapított kötelezettségeknek". [I. Fejezet 4. cikk (1) bekezdés a) pont]

Az idegennyelv-tudást igazoló államilag elismert nyelvvizsgáztatásról és a külföldön kiállított, idegennyelv-tudást igazoló nyelvvizsga-bizonyítványok Magyarországon történő honosításáról szóló 137/2008. (V. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 8. § (1) és (2) bekezdése értelmében akkreditált vizsgaközpontként olyan oktatási vagy vizsgáztatási tevékenységet folytató, Magyarországon bejegyzett jogi személy működhet, amely képes és alkalmas nyelvvizsgák lefolytatására, vizsgarendszere megfelel az akkreditáció feltételeinek. Külföldi jogi személy Magyarországon bejegyzett szervezete vagy intézménye által kérelmezheti vizsgaközpontként való akkreditációját. A vizsgaközpont feladatai közé tartozik, többek között, hogy a vizsgák követelményrendszeréről, lebonyolításáról nyomtatott formában és elektronikus felületen folyamatosan tájékoztassa a vizsgázókat, a vizsgarendszereit folyamatosan fejlessze, teljes körűen dokumentálja a vizsgával kapcsolatos eseményeket.

Az Avtv. rendelkezéseivel összhangban, az R. 4. § (1) bekezdése értelmében *„a vizsgázó minden írásban teljesített nyelvvizsga-feladatát, a feladatok megadásával és az értékelési útmutatóval egyetemben, valamint szóbeli teljesítményének értékelését megtekintheti, és saját megoldásairól kézzel másolatot, illetve - ahol a feltételek helyben rendelkezésre állnak - saját költségére géppel fénymásolatot készíthet".*

A vizsgázók a jogorvoslati jogát az R. A 4. § (3) bekezdése szerint biztosítja:

„Az eredmény közlésétől számított 15 napon belül felülvizsgálati kérelemmel lehet élni a vizsga értékelésére, jogszabálysértésre vagy az eredményszámításban mutatkozó számszaki hibára történő hivatkozással." A vizsgaközpont vezetője a felülvizsgálati kérelmet megvizsgálja, és amennyiben a kérelemben foglaltakkal egyetért, a vizsgaközpont a döntését módosítja. A vizsgaközpont vezetője a felülvizsgálati kérelem tárgyában annak benyújtásától számított 15 napon belül hozza meg döntését és erről a vizsgázót értesíti. A vizsgázó a felülvizsgálati kérelem tárgyában hozott döntés közlésétől számított 15 napon belül a döntés ellen a Hivatalhoz címzett, de a vizsgaközponthoz benyújtandó panasszal élhet jogszabálysértésre vagy az eredményszámításban mutatkozó számszaki hibára történő hivatkozással. A panaszt a Hivatal bírálja el a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 102-105. §-ai szerint. Felülvizsgálati kérelem, illetve panasz elbírálása alapján sikeresnek ítélt vizsga esetében, a jogerős döntés közlésétől számított 15 napon belül köteles a vizsgaközpont a vizsgabizonyítványt a vizsgázó rendelkezésére bocsátani."

Összefoglalva, a fentiek alapján álláspontom szerint a vizsgaközpontok vizsgáztatói autonómiája nem korlátozhatja az érintett vizsgázó információs önrendelkezési jogát, az érintett vizsgázót megilleti az a jog, hogy személyes adatairól tájékoztatást kapjon, függetlenül attól, hogy ezzel van-e valamilyen további célja, vagy nincs. Ezen az a körülmény sem változtat, hogy sok esetben a feljegyzés, illetőleg a másolat készítését a vizsgaközpontok szakmai érdekeik védelmében tiltják.

A vizsgázók személyes adatok védelméhez való joga és a vizsgaközpontok szakmai, gazdasági érdeke közötti konfliktust maga az Avtv. oldja fel, amikor úgy rendelkezik, hogy *„a személyes adatok védelméhez fűződő jogot és az érintett személyiségi jogait - ha törvény kivételt nem tesz - az adatkezeléshez fűződő más érdekek, ideértve a közérdekű adatok nyilvánosságát (19. §) is, nem sérthetik."* [Avtv. 4. §]

Ezzel a törvény a személyes adatok védelméhez való alkotmányos jog elsődlegességét állapítja meg. [Alkotmány 59. § (1) bekezdés]

Mindezek alapján – az Oktatási Hivatal által javasolt megoldással, valamint a Cambridge-i nyelvvizsgák értékelése során az angol partnerek által alkalmazott gyakorlattal szemben – a vizsgaközpontoknak törvény által előírt kötelezettsége, hogy biztosítsák az érintett vizsgázók

számára a dolgozatokba, azok értékelésébe való betekintést, valamint a másolatkészítés lehetőségét is.

Budapest, 2009. november 17.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András